

Folketingets § 71-tilsyn

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sim@sim.dk
www.sim.dk

Sagsnr.
2016 - 3963

Folketingets § 71-tilsyn har d. 19. maj 2016 stillet følgende spørgsmål nr. 14 (alm. del) til social- og indenrigsministeren, som hermed besvares.

Doknr.
359972

Spørgsmål nr. 14:

Dato
13-06-2016

"Vil ministeren kommentere artiklen "Dilemma mellem behov for hjælp og mangel på tvang" bragt på dk.nyt den 17. maj 2016? Der henvises til: <http://dknyt.dk/sider/artikel.php?id=83178&m=d#.VzsawcJf15A>"

Svar:

Artiklen "Dilemma mellem behov for hjælp og mangel på tvang" og den temarapport om enkeltmandsprojekter fra Folketingets Ombudsmand, der henvises til i artiklen, viser, at magtanvendelsesreglerne er et vanskeligt område, hvor personalet i tilbuddene i den konkrete situation skal foretage nogle svære vurderinger. Udfordringen ligger i at finde balancen mellem på den ene side at sikre den nødvendige omsorg for borgeren og på den anden side respekten for borgerens selvbestemmelsesret.

Ankestyrelsen foretog i november 2015 en undersøgelse af kommunernes håndtering af magtanvendelsesreglerne over for borgere med demens. Den undersøgelse pegede ligeledes på, at der er behov for, at kommunerne bliver bedre til at håndtere magtanvendelsesområdet, og at det er centralt, at personalet har tilstrækkelig viden om reglerne om magtanvendelse og handler derefter. Endelig skal kommunerne og medarbejderne i tilbuddene have mere fokus på at forebygge brug af magt over for borgere.

Hele formålet med magtanvendelsesreglerne i serviceloven er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige og sikre, at indgreb aldrig erstatter omsorg, pleje og social pædagogisk bistand. Derudover skal kommunen – forud for enhver form for magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten – forsøge at opnå personens frivillige medvirken.

Anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået. Er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Magtanvendelse skal udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe.

Fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, kan kun anvendes, når der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

På baggrund af Ankestyrelsens undersøgelse har Social- og Indenrigsministeriet taget initiativ til at revidere vejledningen om magtanvendelse. I forbindelse med revisionen

af vejledningen vil resultater og anbefalinger fra Ankestyrelsens undersøgelse indgå som inspiration til, hvordan reglerne kan beskrives bedre og dermed hjælpe personalet bedre. Dette arbejde vil også imødekomme nogle af de problemstillinger, der peges på i Folketingets Ombudsmands temarapport om enkeltmandsprojekter. Det forventes, at en ny vejledning vil kunne være klar inden årsskiftet.

Derudover er Socialstyrelsen i gang med at forbedre skemaerne til registrering og indberetning af magtanvendelse med henblik på at få mere effektive løsninger på indberetningsdelen. Det kan også hjælpe kommunerne, når de skal forholde sig til, hvordan magtanvendelsen forebygges. De praktikere, der står med udfordringerne i det daglige arbejde, vil blive inddraget i arbejdet med at udarbejde nye og forbedrede skemaer.

Der rejses også i artiklen og i Folketingets Ombudsmands temarapport spørgsmål om tvang i forhold til at modtage sundhedsfaglig behandling, hvis borgeren ikke ønsker at medvirke. Social- og Indenrigsministeriet har bedt Sundheds- og Ældreministeriet om bidrag, som oplyser følgende:

"Sundheds- og Ældreministeriet er opmærksomt på, at patienter med en varigt nedsat psykisk funktionsevne, f.eks. udviklingshæmmede og mennesker med demens, i en række tilfælde ikke modtager den somatiske behandling, som de ud fra en sundhedsfaglig vurdering har behov for at modtage af hensyn til deres aktuelle eller fremtidige sundheds- og helbredstilstand, fordi de som følge af deres mentale tilstand ikke formår at forholde sig fornuftsmæssigt til et behandlingsbehov og således afviser at modtage behandlingen.

Efter gældende ret er det ikke tilladt at indlede sundhedsfaglig behandling uden patientens informerede samtykke. I situationer, hvor en patient er ude af stand til at tage fornuftsbaseret stilling til et behandlingsbehov, kan den pågældende patient ikke samtykke til en behandling. I disse situationer indtræder patientens nærmeste pårørende eller værge i kompetencen til at samtykke til behandlingen på vegne af patienten. Såfremt patienten i ord eller handling modsætter sig behandlingen, er det efter gældende ret ikke muligt at gennemføre behandlingen imod patientens vilje, uanset at der foreligger et stedfortrædende samtykke fra eksempelvis en pårørende.

Sundheds- og Ældreministeriet er således opmærksom på, at der kan opstå situationer, hvor patienten på grund af sin mentale tilstand afviser en behandling, som ud fra en sundhedsfaglig vurdering bør gennemføres, og som patienten i en normal situation helt uden betænkeligheder eller uden større overvejelser ville have givet samtykke til. Patienten kan således på grund af sin mentale tilstand bringe sig selv i en situation med unødvendige smerter og lidelser.

Sundheds- og Ældreministeriet har set på muligheden for lovændringer på området. På grund af de komplekse overvejelser og problemstillinger, der er forbundet med afvejningen af hensynet til omsorgspligten over for hensynet til patientens selvbestemmelsesret, har ministeriet i den forbindelse løbende drøftet problemstillingen med en række fag- og patientorganisationer, som har bidraget med opmærksomhedspunkter og været med til at sikre det fornødne faktuelle grundlag for ministeriets arbejde.

Derudover har sundheds- og ældreministeren ved flere lejligheder drøftet problemstillingen med Folketingets medlemmer af Sundheds- og Ældreudvalget, § 71-tilsynet og Udvalget vedr. Det Ethiske Råd. Ved den seneste drøftelse, der fandt sted den 31. marts 2016, var der enighed om behovet for lovgivningsmæssige tiltag.

Sundheds- og ældreministeren arbejder derfor hen imod at kunne fremsætte lovforslag, der sikrer behandling af denne patientgruppe.

De fremadrette initiativer til forbedring af forholdene for patientgruppen, herunder mennesker med demens, skal endvidere ses som et led i regeringens kommende nationale demenshandlingsplan, der skal sikre personer med demens et trygt og værdigt liv.”

Med venlig hilsen
Karen Ellemann